

A/реф
M18

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Малютін Ігор Анатолійович

УДК 343.126

**Підстави та процесуальний порядок
зупинення попереднього розслідування**

Спеціальність 12.00.09 - кримінальний процес та
криміналістика;
судова експертиза

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ - 2000

хр.

Дисертацією є рукопис.

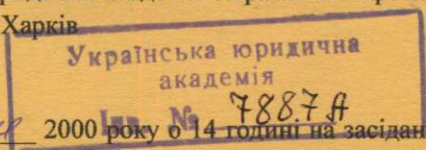
Робота виконана на кафедрі кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ України.

Науковий керівник - заслужений юрист України, кандидат юридичних наук, професор **Смігієнко Зінаїда Дмитрівна**, Національна академія внутрішніх справ України, професор код екземпляра 21667 ру

Офіційні опоненти - заслужені юристи України, кандидат юридичних наук, професор **Михайленко Олександр Романович**, Інститут адвокатури при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, завідуючий кафедрою процесуального права кандидат юридичних наук **Сірий Микола Іванович**, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, старший науковий співробітник

Провідна установа - Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, м. Харків

Захист відбудеться «20» вересня 2000 року о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03 при Національній академії внутрішніх справ України (03035, Київ-35, Солом'янська площа, 1).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної академії внутрішніх справ України (03035, Київ-35, Солом'янська площа, 1).

Автореферат розісланий «25» листопада 2000 р.

7 887 А

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення певних теоретичних положень інституту зупинення попереднього розслідування. Конституція України в ч. 2 ст. 3 закріпила положення про те, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Для кримінально-процесуального законодавства це означає, що воно повинно будуватись на гарантіях забезпечення процесуальних прав особам, яким завдано шкоду внаслідок вчиненого злочину. Реалізація цих вимог покладається на суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності, які мають владні повноваження.

Необхідною умовою здійснення конституційного принципу законності в кримінальному судочинстві є правильно організована діяльність органів попереднього розслідування, прокурора і суду, встановлення фактичних обставин справи з метою досягнення об'єктивної істини. Через об'єктивні обставини органи попереднього розслідування не завжди можуть закінчити досудове провадження. У зв'язку з цим для збереження строку слідства, прийняття остаточного рішення у справі в кримінальному судочинстві існує інститут зупинення попереднього розслідування.

Як показало вивчення матеріалів зупинених кримінальних справ, деякі працівники органів попереднього розслідування не дотримуються або ухиляються від належного виконання кримінально-процесуальних норм, порушуючи принцип законності, що в цілому погіршує якість розслідування, і таким чином частина злочинів залишається не розкритою. Невдачі в розслідуванні кримінальних справ спричинені суттєвими недоліками в організації роботи ще на початку кримінально-процесуальної діяльності, де можуть спостерігатись також і порушення закону. Серед явних причин цих недоліків можна назвати такі, як неоперативне реагування на заяви та повідомлення про злочини, несвоєчасне вжиття заходів щодо викриття винних, слабке використання криміналістичної техніки та допомоги спеціалістів тощо, внаслідок чого у осіб, причетних до вчинення злочинів, є можливість зникнути від органів розслідування, іноді ще до порушення кримінальної справи.

Враховуючи причини, що призводять до низької ефективності розслідування кримінальних справ, внаслідок чого ці справи передчасно або необґрунтовано зупиняються, актуальним є дослідження проблем, пов'язаних з удосконаленням чинного кримінально-процесуального законодавства, яке регулює процесуальний порядок зупинення провадження у кримінальних справах.

Удосконалення кримінально-процесуального законодавства, оптимізація роботи органів розслідування є складовою частиною і запорукою створення правової держави. Інститут зупинення попереднього розслідування вимагає вдосконалення для вирішення проблемних питань, які виникають при зупиненні кримінальних справ, а також після їх зупинення. Покращання організації роботи органів розслідування щодо більшості зупинених кримінальних справ в цілому спрямоване на те, щоб злочини розкривались якомога швидше.

Серед питань, які потребують подальшої розробки важливе значення має вивчення проблем, пов'язаних з зупиненням кримінальних справ під час проведення розслідування. Інститут зупинення попереднього розслідування був предметом досліджень протягом багатьох років. У роботах відомих вчених-процесуалістів В.П. Бахіна, Ф.Ю. Бердичевського, В.М. Бикова, Ю.М. Грошевого, К.Ф. Гуценка, В.Є. Гуцева, В.Г. Дасва, А.Я. Дубинського, П.С. Елькінд, Н.В. Жогіна, Б.М. Коврижних, Г.К. Кожевнікова, А.М. Ларіна, В.Д. Ломовського, О.Р. Михайленка, П.П. Михайленка, М.М. Міхесенка, А.І. Новікова, В.Т. Нора, Л.М. Репкіна, З.Д. Смітійенко, М.А. Чельцова, А.А. Чувільова, В.П. Шибіко, В.В. Шимановського та інших вивчались різні аспекти цього інституту.

Необхідно зазначити, що більшість досліджень цієї проблеми здійснювалось ще за часів колишнього СРСР. Звичайно, що за цей час в незалежній Україні відбулись суттєві зміни у державотворенні, законодавстві, міжнародних та суспільних відносинах, пріоритетних положеннях загальнолюдських цінностей. Внаслідок цього багато питань, які охоплюють дану проблему, досліджені частково, деякі з них раніше майже не обговорювались, а окремі взагалі ніколи не підіймались. Зокрема, недостатньо повно в чинному КПК України сформульовані підстави, умови зупинення попереднього розслідування, законодавчо не передбачено обов'язок органів попереднього розслідування повідомляти потерпілих та інших зацікавлених осіб про зупинення справи, процесуально не врегульовані питання забезпечення відшкодування завданої злочином шкоди до зупинення справи. Не розроблені методичні рекомендації для органів попереднього розслідування щодо організації роботи у зупинених кримінальних справах, які б відповідали актуальним вимогам слідчої практики.

Наведені зауваження вказують на недосконалість деяких положень інституту зупинення попереднього розслідування і свідчать про актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження ґрунтується на основних положеннях Постанови Верховної Ради України "Про Концепцію судово-правової реформи в Україні" від 28.04.1992 р., Комплексної цільової програми боротьби зі злочинністю на 1996-2000 р., затвердженої Указом Президента України від 17.09.1996 р. №837/96, наказу МВС України від 20.10.1996 р. № 722 "Про організацію виконання Комплексної цільової програми боротьби зі злочинністю на 1996-2000 р.", планах науково-дослідних робіт Національної академії внутрішніх справ України та її кафедри кримінального процесу.

Мета і завдання дослідження. Головна мета полягає в підготовці на основі сучасних теоретичних концепцій науки кримінального процесу пропозицій та рекомендацій, які спрямовані на підвищення ефективності застосування інституту зупинення попереднього розслідування у досудовому провадженні, оптимізацію розслідування, вдосконалення чинного законодавства, слідчої та судової практики при зупиненні кримінальних справ. Для досягнення поставленої мети автором вирішувались такі основні

завдання:

- проаналізувати норми чинного законодавства та проектів кримінального та кримінально-процесуального кодексів, а також відомчих нормативних актів, що регулюють зупинення попереднього розслідування відповідно до вимог Конституції України;

- на основі загальних методологічних положень з'ясувати сутність, зміст та значення інституту зупинення попереднього розслідування у досудовому провадженні;

- з урахуванням чинних нормативних положень, думок провідних вчених обґрунтувати власне поняття інституту зупинення попереднього розслідування, а також інших основних теоретичних концепцій цього інституту, які на сьогодні не відповідають вимогам Конституції України;

- вивчити, проаналізувати та узагальнити науковий закордонний досвід за проблемою, що вивчається;

- проаналізувати зміст і предмет теоретичних дискусій навколо проблем, що досліджуються, а також практику зупинення кримінальних справ органами попереднього розслідування;

- обґрунтувати та внести пропозиції щодо удосконалення чинного кримінально-процесуального законодавства та проекту КПК України, які стосуються зупинення кримінальних справ;

- на підставі вивчення, аналізу та узагальнення слідчої практики підготувати методичні рекомендації щодо інституту зупинення попереднього розслідування для правильного його застосування працівниками органів попереднього розслідування.

Наукова новизна дисертації полягає у тому, що це перше монографічне дослідження, виконане з урахуванням вимог діючої Конституції України, змін та доповнень до законодавства України, що стосуються питань зупинення кримінальних справ.

Найсуттєвішими теоретичними положеннями, висновками та пропозиціями, які мають практичне значення та **вносяться на захист**, є:

- нове авторське поняття зупинення попереднього розслідування, яке полягає у тому, що це самостійний інститут кримінального судочинства, який передбачає вимушену тимчасову перерву процесуальної діяльності в кримінальній справі і застосування якого можливо за наявності доказових фактів, що характеризують відповідні підстави та умови зупинення, зазначені в законі;

- обґрунтування додаткової умови зупинення попереднього розслідування для забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином за підставами де є наявність обвинуваної особи;

- пропозиція про доповнення частини 2 статті 206 КПК України словами такого змісту: "органи попереднього розслідування повинні вжити заходів для забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином";

- пропозиція про доповнення частини 3 статті 104 КПК України положенням про те, що органи дізнання повинні продовжувати виконувати оперативно-розшукові дії не тільки з метою розкриття злочину, але й направлені на вжиття заходів щодо забезпе-

чення відшкодування шкоди завданої злочином;

- пропозиція про доповнення частини 1 статті 28 КПК України положенням про те, що крім матеріальної може бути заявлено і відшкодовано моральну шкоду, завдану злочином;

- обґрунтування необхідності зосередження всіх зупинених справ про нерозкриті злочини (для ефективної роботи у зупинених кримінальних справах) в провадженні слідчого, який мав би і накопичував досвід роботи за цією категорією справ, що дозволило б цілеспрямованіше взаємодіяти з оперативними працівниками у розкритті злочинів;

- обґрунтування необхідності доповнення частини 1 статті 208 КПК України положенням про те, що зупинення кримінальної справи за пунктом 2 статті 206 КПК України можливо за висновком судово-психіатричних, судово-медичних експертів або довідкою лікаря, який є спеціалістом в даній області захворювань і на лікуванні чи під наглядом якого знаходиться обвинувачений, для запобігання отримання неправдивої інформації від медичних працівників;

- внесення відповідних змін до пункту 2 статті 206, статті 208 чинного КПК України і доповнення їх змісту про те, що у разі тимчасового тяжкого захворювання потерпілого, яке не дає можливості органам попереднього розслідування проводити з ним слідчі дії, передбачається можливість зупинити провадження у кримінальній справі. Хвороба потерпілого також повинна засвідчуватись довідкою лікаря або висновком судово-медичного експерта;

- виходячи з того, що орган дізнання має право зупинити провадження з нетяжких злочинів де не встановлено особу та діючого конституційного принципу презумпції невинуватості особи уточнити зміст пункту 3 статті 206, а відповідно і назву статті 209 КПК України і записати: "Зупинення попереднього розслідування за фактом вчиненого злочину, коли не встановлено особу";

- обґрунтування моменту встановлення особи, яка вчинила злочин, з часу її процесуального затримання чи застосування стосовно неї запобіжного заходу застави або взяття під варту, який фіксується в протоколі про затримання підозрюваного або постанові про обрання запобіжного заходу;

- поширення умови про вжиття заходів до збереження документів та інших можливих доказів у справі, передбаченій частиною 2 статті 206 КПК України на пункт 3 статті 206 КПК України, коли не встановлено особу, яка вчинила злочин;

- пропозиція про доповнення КПК України правовою нормою, яка б зобов'язувала орган розслідування повідомляти потерпілому, цивільному позивачу, представникам потерпілого, цивільного позивача та іншим зацікавленим особам про зупинення провадження кримінальної справи за певною підставою з роз'ясненням її змісту (для забезпечення права цих осіб на оскарження рішення органу попереднього розслідування);

- висновок про необхідність доповнити КПК України окремою статтею 119¹, яка б встановлювала підстави та порядок створення слідчо-оперативних груп та форми їхньої

діяльності;

- доповнення ст. 114 КПК України “Повноваження слідчого” частиною про право слідчого знайомитись з матеріалами оперативно-розшукової діяльності у зупинених кримінальних справах за пунктами 1, 3 статті 206 КПК України за результатами виконаних доручень, з попередженням його про нерозголошення джерел та способів отримання цих матеріалів;

⟨ - для оптимізації попереднього розслідування, пропонується передбачити в ст. 210 чинного КПК України можливість виконання невідкладних слідчих дій без формальної процедури відновлення провадження у справі з наступним повідомленням про це прокурору. ⟩

Виходячи з аналізу практики зупинення кримінальних справ, а також з урахуванням запропонованих нами змін і доповнень до чинного КПК та нового проекту КПК України, вважаємо за доцільне зберегти інститут зупинення попереднього розслідування, з метою раціонального використання матеріальних затрат, робочого часу органів попереднього розслідування та правильного відображення статистичних даних про стан розкриття злочинів.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що сформульовані та викладені в дисертації теоретичні положення, узагальнення, висновки і пропозиції вносять певний вклад у розвиток науки кримінального процесу, оскільки розширюють і поглиблюють уявлення про сутність і значення інституту зупинення попереднього розслідування.

Основні положення і висновки дисертації були сформульовані в пропозиціях, направлених в комітет з питань правової політики Верховної Ради України, Верховний Суд України, які можуть бути використані при опрацюванні проекту КПК, постанов Пленуму Верховного Суду України з відповідних процесуальних питань.

Внесені автором пропозиції можуть бути враховані при підготовці нового Кримінально-процесуального кодексу України, відомчих нормативних актів, у подальших наукових розробках цього інституту. Результати дослідження можуть бути також використані при написанні відповідних розділів підручників і навчальних посібників з курсу “Кримінальний процес України”, підготовці та викладанні лекцій за темою “Зупинення попереднього розслідування” з метою подальшого удосконалення діяльності органів розслідування.

Матеріали дисертаційного дослідження використовуються в навчальному процесі Національної академії внутрішніх справ України та інших вищих закладів освіти, у науково-дослідній роботі слухачів та курсантів навчальних закладів системи МВС України, що підвищує якість підготовки фахівців-правознавців. Висновки та пропозиції дисертаційного дослідження позитивно впливають на підвищення рівня професійної майстерності слідчих, дізнавачів, що в кінцевому рахунку відображається на якості їхньої роботи у розкритті злочинів.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Матеріали дисертації об-

говорені на засіданні кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ України. Результати дисертаційної роботи доповідалися на науковій конференції за підсумками науково-дослідної роботи в академії у 1996 р. /березень, 1996р./, науково-теоретичній конференції докторантів та ад'юнктів Національної академії внутрішніх справ України /квітень, 1996 р./, третій міжнародній науково-практичній конференції "Боротьба з контрабандою: проблеми та шляхи їх вирішення" /Київ, 4-6 червня, 1998 р./.

У співавторстві з науковим керівником підготовлено методичні рекомендації щодо організації роботи слідчих, дізнавачів у зупинених кримінальних справах, які надіслані до Головного слідчого управління МВС України з метою впровадження їх у практичну діяльність цих органів.

Публікації. За наслідками дисертаційного дослідження опубліковано сім наукових статей у фахових виданнях, затверджених ВАК України.

Структура дисертації складається із вступу, трьох розділів, до складу яких входять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації 203 сторінки, з яких 161 основного тексту, 8 додатків на 29 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 119 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовується актуальність теми, визначається мета і завдання, наукова новизна дослідження, сформульовані основні положення інституту зупинення попереднього розслідування, у тому числі зміни і доповнення до чинного законодавства, які виносяться на захист, розкривається теоретична та практична значимість отриманих результатів, їх апробація та впровадження.

У першому розділі "Поняття зупинення попереднього розслідування" досліджується правова сутність інституту, підстави та умови його застосування, аналізується його виникнення, історичний розвиток, вдосконалення в умовах розвинутої правової держави. Дається нове поняття інституту зупинення попереднього розслідування.

У підрозділі 1.1 "Сутність зупинення попереднього розслідування" розглядаються проблемні питання стосовно поняття, завдання, теоретичного та практичного значення інституту зупинення попереднього розслідування.

Дослідженням встановлено, що цей інститут має глибокі історичні джерела. Ще в статуті кримінального судочинства Російської імперії 1864 р. зазначалися підстави, які визначали порядок зупинення справи. В КПК СРСР 1927 р. також передбачалися відповідні норми, що регулювали процесуальний порядок зупинення кримінальних справ, а з прийняттям КПК 1961 р. вже було передбачено правовий інститут зупинення попереднього розслідування.

Автор розглядає особливості зупинення дізнання за нетяжкими злочинами відповідно до внесених змін і доповнень до статей 104, 108, 109 КПК України в редакції за-

кону від 30 червня 1993 р.

Разом з вивченням проблеми зупинення кримінальних справ органами дізнання це ж питання розглядається стосовно органів досудового слідства.

Розкриваючи сутність інституту зупинення попереднього розслідування, яка крім поняття включає в себе завдання і значення, а також процесуальний порядок зупинення, автор переконався, що деякі теоретичні положення та кримінально-процесуальні норми застаріли і потребують зміни на краще. Зокрема, сформульовано нове визначення зазначеного інституту кримінально-процесуального права, враховуючи думки попередніх дослідників цього інституту. Звертається увага на те, що справа може бути зупинена лише при наявності доказів, що характеризують відповідні підстави та умови, передбачені кримінально-процесуальним законодавством. Завдання інституту зупинення попереднього розслідування полягає в збереженні строків слідства, професійних сил та матеріальних затрат, а також реального відображення статистичних даних про стан розкриття злочинів. У справах, де не встановлено особу, яка вчинила злочин, законодавцем не передбачено конкретних строків зупинення, з чим автор цілком погоджується, проте справа не може тривалий час знаходитись в органах розслідування без остаточно прийнятого рішення, тому слідчий, дізнавач повинні винести постанову про зупинення кримінальної справи.

Зробивши порівняльний аналіз з кримінально-процесуальним законодавством інших держав, автор дійшов висновку, що інститут зупинення попереднього розслідування є вкрай необхідний і має бути збережений в новому КПК, але поступово з реформуванням слідчо-судових органів він трансформується в судову стадію.

У підрозділі 1.2 “Загальна характеристика підстав та умов зупинення попереднього розслідування” розглядаються теоретичні питання стосовно підстав та умов зупинення. Дається визначення підставам зупинення як передбаченим кримінально-процесуальним законом обставинам, фактам об’єктивної або суб’єктивної дійсності, які тимчасово перешкоджають подальшому розслідуванню кримінальної справи, внаслідок чого виникає перерва в провадженні. Зазначається, що умови - це такі фактори, які разом з будь-якою обставиною впливають на її розвиток, допомагають досягненню певного результату. Умови зупинення зобов’язують слідчого виконувати певний комплекс процесуальних та розшукових дій до винесення постанови про зупинення кримінальної справи. Вони необхідні для забезпечення законності та обґрунтованості зупинення.

У підрозділі розглядається кожна з підстав зупинення, дається їх загальна характеристика, а також умови зупинення, які поділяються на загальні, притаманні всім підставам, та індивідуальні, властиві окремій підставі зупинення. Звертається увага на те, що лише у сукупності наявність підстави та необхідних умов дають можливість зупинити провадження в кримінальній справі.

У другому розділі “Умови та процесуальний порядок зупинення провадження у кримінальній справі” аналізується кожна конкретна з існуючих у кримінально-процесуальному законодавстві України підстав, а також умови зупинення попередньо-

го розслідування, які пов'язані безпосередньо з кожною з розглянутих підстав, досліджуються проблеми, що виникають при зупиненні провадження у кримінальній справі.

У підрозділі 2.1 "Умови та процесуальний порядок зупинення досудового слідства, коли місцезнаходження обвинуваченого невідоме" розглядається зазначена підстава, необхідні умови та власне процедура зупинення, проблеми, пов'язані з розшуком обвинуваченого.

Автор звертає увагу на те, що більшість слідчих (48% - дані проведеного анкетування) вважають дотримання умов зупинення не обов'язковим, що призводить до передчасних та необґрунтованих зупинень кримінальних справ. Це відбувається через те, що в законі умови зупинення чітко не виділені. Виходячи з цього, дисертант запропонував згрупувати і виділити загальні умови в частині 2 статті 230 проекту глави КПК України "Зупинення попереднього розслідування". До таких умов за пунктом 1 статті 206 КПК України слід віднести:

- наявність достатніх доказів, які викривають певну особу у вчиненні злочину, та винесення постанови про притягнення її як обвинуваченого;
- виконання у справі всіх слідчих дій, проведення яких можливо за відсутності обвинуваченого;
- вжиття заходів для забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином, збереження зібраних у справі доказів;
- продовження розслідування у справі в межах строків, передбачених КПК України /ст. 120, ст. 137 КПК/ і прийняття рішення про зупинення протягом двох місяців, при наявності виконаних умов зупинення;
- оголошення розшуку обвинуваченого.

Вивчення практики зупинення кримінальних справ дозволило дійти висновку, що існує немало об'єктивних та суб'єктивних причин зупинення досудового слідства за пунктом 1 статті 206 КПК України. З одного боку, обвинувачені прагнуть уникнути покарання і відшкодування шкоди, завданої злочином, тому ухиляються від попереднього розслідування. З іншого боку, практика виявляє наявність суб'єктивних причин, пов'язаних з діяльністю органів, наділених владними повноваженнями. Наші дослідження показали, що при зверненні слідчих за санкцією на арешт обвинувачених прокурори відмовляють в санкції, не пояснюючи причин відмови. У 56,6 % (дані анкетування) кримінальних справ слідчим було відмовлено в санкції на арешт обвинувачених, що дало можливість 42,7 % з числа обвинувачених, які підлягали арешту, пізніше зникнути від органів розслідування. Водночас і слідчі недостатньо повно вивчають інформацію про особу, не завжди обирають належний запобіжний захід, який перешкоджає обвинуваченому ухилятися від відповідальності.

Розшук обвинуваченого є доволі нелегким процесом, який вимагає від слідчого високого професійного рівня, значного докладання зусиль та тривалого часу. Це є однією з причин того, що в своїй повсякденній роботі слідчий, як правило, надає перевагу кримінальним справам, де наявні підозрюваний, обвинувачений, а для роботи у зупи-

нених справах в нього не залишається часу. Такий негативний стан зрештою погіршує забезпечення правосуддя в державі. Саме цю обставину як причину низької активності слідчих і відсутності позитивних результатів у роботі щодо зупинених справ називають в переважній більшості слідчі. У зв'язку з цим пропонується, щоб роботу у зупинених справах виконував слідчий, вільний від розслідування поточних кримінальних справ, що даватиме йому можливість зосередити увагу на роботі у цих справах.

У підрозділі 2.2 “Умови та процесуальний порядок зупинення досудового слідства, коли психічне або інше тяжке захворювання обвинуваченого перешкоджає закінченню провадження у справі” аналізуються проблеми зупинення кримінальної справи внаслідок тимчасового психічного або іншого тяжкого захворювання обвинуваченого.

Дисертант зазначає, що питання про зупинення досудового слідства за цією підставою може бути вирішене лише при наявності висновку судово-психіатричної експертизи про тимчасове психічне захворювання обвинуваченого (при умові, що хвороба обвинуваченого виключає закриття справи або застосування примусових заходів медичного характеру), висновку судово-медичної експертизи або довідки лікаря про тяжке тимчасове фізичне захворювання обвинуваченого. В резолютивній частині постанови про зупинення кримінальної справи у випадку тимчасового психічного або іншого тяжкого захворювання обвинуваченого слід вказати лише на зупинення провадження до видужання обвинуваченого і що копія постанови направляється прокурору. Автор пропонує крім умов, передбачених в статті 208 КПК України записати умову, за якою справа може бути зупинена при наявності довідки лише того лікаря, який є спеціалістом в даній області захворювань, працює в медичному закладі і під наглядом або на лікуванні якого знаходиться обвинувачений. Це необхідно для того, щоб посилити відповідальність лікарів за видачу медичних довідок і уникнути їх фальсифікації.

Вивчення матеріалів кримінальних справ, а також інтерв'ювання слідчих свідчить про те, що існує гостра проблема збереження строків досудового слідства в зв'язку з хворобою потерпілих. Для вирішення подібних ситуацій автор пропонує законодавчо передбачити можливість у випадку тимчасового тяжкого захворювання потерпілого зупиняти провадження у кримінальній справі. Хвороба потерпілого також повинна підтверджуватись довідкою лікаря або висновком експерта.

У підрозділі 2.3 “Умови та процесуальний порядок зупинення попереднього розслідування, коли не встановлено особу, яка вчинила злочин” дисертант розглядає проблемні питання, пов'язані з моментом встановлення особи, яка вчинила злочин, розкриттям злочину, а також з дотриманням конституційного принципу презумпції невинуватості особи. Момент встановлення особи для органів дізнання і слідчих відіграє в кожній зупиненій справі важливу роль, оскільки з цього часу вони приймають рішення про подальше спрямування справи і в ній починає спливати строк слідства. Пропонується моментом встановлення особи вважати час її процесуального затримання або застосування до неї запобіжного заходу застави чи взяття під варту, який фіксується протоколом затримання підозрюваного або постановою про обрання запобіжного заходу.

Відповідно до дії конституційного принципу презумпції невинуватості звертається увага на те, що справа зупиняється не стосовно особи, яка вчинила злочин, а "за фактом вчиненого злочину, коли не встановлено особу". Це уточнення запропоновано в зміні до чинного КПК України, а також в його проект.

Необхідно також сказати, що дана підстава пов'язана з проблемою розкриття злочину як за поточними зупиненими кримінальними справами, так і нерозкритих злочинів минулих років. Вивчаючи та аналізуючи цю проблему автор дійшов висновку, що у своїй роботі працівники органів попереднього розслідування користуються поняттям розкриття злочину у вузькому смислі, яке необхідне їм для обліку результатів своєї діяльності, що передбачено наказом МВС України від 18.10.1993 р. №701. У даному випадку злочин вважатиметься розкритим, коли особі пред'явлено обвинувачення або прокурор затвердить постанову про направлення справи для провадження досудового слідства з органу дізнання.

Автор розділяє думку багатьох провідних вчених таких, як М.М. Міхеєнко, О.Р. Михайленко, П.П. Михайленко і доходить висновку, що повністю розкритим в стадії попереднього розслідування вважатиметься злочин, де прийняте одне з таких рішень:

- направлення кримінальної справи до суду з обвинувальним висновком;
- направлення кримінальної справи до суду за протокольною формою досудової підготовки матеріалів;
- закриття кримінальної справи стосовно особи за nereабілітуючими підставами.

Ця класифікація дає можливість слідчим, дізнавачам, працівникам карного розшуку уникати помилок при визначенні понять часткового і повністю розкритого злочину.

Запропоновано доповнити статтю 206 чинного КПК та проект нового КПК України положенням про обов'язок слідчих, дізнавачів повідомляти потерпілих або інших зацікавлених у справі осіб про зупинення провадження у кримінальній справі за всіма підставами і зокрема при невстановленні особи, яка вчинила злочин. Це надасть можливість названим особам оскаржити рішення органу дізнання, слідчого щодо зупиненої кримінальної справи до суду, згідно з ст. 55 Конституції України.

У підрозділі 2.4 "Проблеми, що виникають при зупиненні провадження у кримінальній справі" розглянуто роботу органів дізнання, досудового слідства щодо розкриття злочинів. Зроблено висновок, що правове регулювання у зупинених кримінальних справах з метою розкриття злочинів може бути забезпечене лише при належній організації діяльності слідчого та інших оперативних підрозділів.

Розкриття злочинів є однією з найболючіших проблем для органів попереднього розслідування і вимагає від них не лише творчого підходу, професійного вміння, а й постійної роботи у зупинених кримінальних справах з урахуванням сучасних умов боротьби зі злочинністю.

Процесуальний момент, з якого злочин вважається нерозкритим, в КПК не визначений. У зв'язку з цим, автор позитивно оцінює запропоновані в спільній Інструкції,

затвердженій Генеральним прокурором України і Міністром внутрішніх справ України від 21.12.1995 р. №22/835 "Про єдиний облік злочинів" критерії нерозкритих злочинів. Такими вважаються злочини, справу за якими зупинено за пунктами 1 або 3 статті 206 КПК України, коли місцезнаходження обвинуваченого невідоме, або не встановлено особу, яка вчинила злочин. Крім того, до нерозкритих належать також злочини, у справах про які з моменту порушення пройшло більше двох місяців, але не представлено документів первинного обліку про зупинення слідства за нерозшуком обвинуваченого чи невстановленням осіб, які вчинили злочин, або про пред'явлення обвинувачення.

Аналізуючи практику слідчих, органів дізнання у справах про нерозкриті злочини і порівнюючи свої висновки з законодавчою регламентацією цієї діяльності, автор вважає, що закон, з одного боку, передбачає необхідність зупинення попереднього розслідування, якщо не встановлено особу, яка вчинила злочин, а з іншого, що слідчі, дізнавачі зобов'язані як безпосередньо, так і через органи дізнання вживати заходів до встановлення особи, яка вчинила злочин. Крім того, у справах, зупинених за пунктом 3 статті 206 КПК України, виникає проблема з моментом зупинення попереднього розслідування. Закон вимагає зупинити справу після проведення всіх необхідних і можливих слідчих дій, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила злочин (частина 3 статті 206 КПК України), але ці дії можуть бути виконані як через кілька днів, так і не виконані через кілька тижнів, залежно від складності вчиненого злочину. Наприклад, якщо вчинено нетяжкий злочин, то слідчий, дізнавач скоріше виконають необхідні і можливі слідчі дії і зупинять провадження у кримінальній справі. Якщо ж вчинено тяжкий резонансний злочин, тоді створюється слідчо-оперативна група для його розкриття, робота має більш спланований і узгоджений характер, потребує більше часу для проведення слідчих дій; така справа перебуває на контролі у керівництва органів внутрішніх справ, прокуратури.

Таким чином, момент зупинення провадження в кримінальній справі визначає сам слідчий, дізнавач, а обґрунтованість зупинення перевіряє керівник органу дізнання, слідчого підрозділу або прокурор. Названі суб'єкти процесу можуть дати письмові вказівки щодо прийнятого рішення. Дисертант вважає, що з метою розкриття злочину слідчий при наявності до того підстав відповідно до закону про оперативно-розшукову діяльність повинен давати доручення органу дізнання про зняття інформації з каналів зв'язку і отримувати від нього відповідну інформацію. Дослідження практики (5-7% - дані проведеного опитування) виявляють, що дана можливість використовується дуже мало від загальної кількості нерозкритих злочинів, що пояснюється складною процедурою отримання дозволу на цю дію. Орган попереднього розслідування готує подання, яке вноситься на розгляд суду не нижче обласного або прирівняного до нього міського рівня. Суд, розглянувши матеріали, приймає рішення про надання дозволу чи про відмову зняття інформації з каналів зв'язку. Вважаємо за необхідне інструктивне положення про порядок звернення до суду за дозволом на прослуховування телефонних розмов урегулювати законодавчо шляхом внесення доповнення до чинного КПК Укра-

їни.

Підіймаються також проблемні питання, що стосуються забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином. Вони мають актуальне значення і спрямовані на вирішення завдань кримінального судочинства, охорону прав, законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Найближчим часом до кримінально-процесуального законодавства необхідно внести зміни та доповнення деяких норм, які забезпечили б швидке і повне поновлення прав потерпілого, порушених внаслідок вчинення злочину. Аналізуючи частину 1 статті 28 КПК України, автор виявив в ній невідповідність до вимог законодавчої практики. Тому необхідно доповнити її зміст, зазначивши, що “особа, яка зазнала не лише матеріальної, а і моральної шкоди від злочину, має право в кримінальній справі пред’явити цивільний позов”. В частині 2 статті 206 необхідно додати слова такого змісту: “слідчий, орган дізнання повинні вжити заходів, спрямованих на забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином”, а частину 3 статті 104 КПК України доповнити словами про те, що органи дізнання повинні продовжувати виконувати оперативно-розшукові дії не тільки з метою розкриття злочину, але й направлені на вжиття заходів щодо забезпечення відшкодування шкоди завданої злочином.

Як показало проведене наукове дослідження, в процесі попереднього розслідування не належним чином вирішуються питання про забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином. Слідчі, дізнавачі майже не вживають заходів щодо накладення арешту на майно підозрюваних, обвинувачених, проте у більшості з них (85% - дані вивчених зупинених кримінальних справ) потерпілими були заявлені цивільні позови, за якими необхідно було забезпечувати відшкодування шкоди. У 25% випадків у процесі розслідування справ майнова шкода взагалі не відшкодувалась, а у 9% справ проводилась робота щодо забезпечення відшкодування майнової шкоди, проте накладення арешту на майно осіб, які заподіяли шкоду, не було застосовано у зв’язку з його відсутністю.

Виконання до зупинення справи слідчих дій направлених на забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином, повинно розглядатись в якості однієї з умов обґрунтованості зупинення кримінальної справи, за підставами де є наявність обвинуваченої особи (п. 1, 2 ст. 206 КПК України).

У третьому розділі “Діяльність слідчого, органу дізнання щодо зупинених кримінальних справ” досліджуються проблеми, пов’язані з розшуком обвинувачених, взаємодією органів попереднього розслідування між собою та з іншими підрозділами, відновленням провадження у зупиненій кримінальній справі, закриттям справ, в яких попереднє розслідування зупинено.

У підрозділі 3.1 “Оголошення розшуку обвинуваченого” розглядаються проблемні питання, пов’язані з визначенням поняття розшукових дій. Автор поділяє думки провідних вчених і водночас пропонує своє поняття розшукових дій.

На думку автора, розшукові дії здійснюються у процесуальному порядку і за про-

цесуальною формою - це слідчі дії, а не будь-які інші, вони мають гласний пошуковий характер, можуть виконуватись як слідчим, так і дізнавачем і спрямовані на розшук осіб, предметів, а також на отримання інформації, що представляє інтерес для справи, яка розслідується.

Як виявляє практика слідчих підрозділів системи МВС, прокуратури, багато слідчих (47% - дані проведеного анкетування) ухиляються від належної роботи, пов'язаної з вжиттям заходів щодо розшуку обвинуваченого у зупинених провадженнях кримінальних справах. На підставі анкетування дисертант доходить висновку, що слідчі недооцінюють важливе значення розшукової роботи всупереч частині 2 статті 139 КПК України, помилково вважаючи, що розшукова функція головним чином покладається на органи дізнання.

Звертається увага на те, що разом з постановою про зупинення кримінальної справи слідчий повинен підготувати низку інших документів, необхідних для ефективного розшуку обвинувачених (постанову про притягнення як обвинуваченого, оголошення розшуку обвинуваченого, обрання запобіжного заходу щодо обвинуваченого). Крім постанов до органу розшуку направляється довідка про особу розшукуваного, в якій містяться установчі дані на особу, характеристика, докази навмисного ухилення від слідства, її фотографії, зв'язки тощо.

Розшук обвинувачених здійснюється на регіональному (в межах району, області), державному та міждержавному рівнях. Найскладнішою є розшукова робота на міждержавному рівні.

При встановленні факту виїзду розшукуваного за кордон, встановлення його місцезнаходження повинно здійснюватись через Національне центральне бюро /НЦБ/ Інтерполу та відповідні підрозділи Генеральної прокуратури та Міністерства юстиції України. Згідно з угодою МВС України та МВС Російської Федерації в ГПЦ МВС РФ надсилаються матеріали на обвинувачених для оголошення міждержавного розшуку.

За статистичними даними Генеральної прокуратури України у 1996 році в міждержавному розшуку знаходилося 16034 особи від загальної кількості 90 943, це майже 20%, з яких за межами України перебувало більш третини - 6068 осіб, що від загальної кількості складає приблизно 38%. Таким чином, цілком зрозуміла поява такого документа, як "Конвенція про правову допомогу між країнами СНД", а також інших нормативних документів, які регламентують відносини Інтерполу з іншими країнами світу.

У підрозділі 3.2 "Взаємодія органів попереднього розслідування у зупинених кримінальних справах" автор розглядає й аналізує прогалени законодавства щодо неможливості слідчих безпосередньо знайомитись з оперативними матеріалами про результати виконаних доручень, тощо. Зокрема, відсутні норми, які мали б регулювати діяльність слідчих та органів дізнання щодо взаємодії їх між зазначеними органами та іншими підрозділами у зупинених справах.

Правовою підставою керівної ролі слідчого при взаємодії з органом дізнання є статті 114, 118 КПК України, відомчі нормативні акти, в яких передбачено право слід-

чого давати органам дізнання доручення (окремі доручення) і вказівки про проведення розшукових та слідчих дій, вимагати від органів дізнання допомоги при провадженні окремих слідчих дій. Враховуючи вимоги практики, автор підтримує тих вчених, які пропонують слідчим давати будь-якого роду вказівки органам дізнання, як правило, в письмовій формі. До правових підстав взаємодії також необхідно віднести вимоги статті 104 КПК України, що встановлює обов'язок органу дізнання приймати оперативно-розшукові заходи для встановлення особи, яка вчинила злочин, і повідомляти слідчого про результати розшукової роботи. Зміст статті 139 КПК України також передбачає взаємодію слідчого та органу дізнання щодо розшуку обвинуваченого, місцезнаходження якого невідоме.

Необхідність співпраці слідчого й органу дізнання визначається тим, що спільні завдання вони вирішують різними методами. Слідчий виконує роботу у процесуальній формі, шляхом проведення слідчих та процесуальних дій, а орган дізнання, головним чином - шляхом оперативно-розшукових заходів. У даному випадку йдеться про процесуальну взаємодію, яка регламентується законом. Але необхідно мати на увазі, що поряд з процесуальною існує й організаційна взаємодія, яка представляє собою співпрацю слідчого з іншими службами і передбачена відомчими нормативними актами.

Суб'єктами процесуальної взаємодії є слідчий та орган дізнання, організаційної - слідчий та підрозділ або працівники міліції. Необхідно враховувати, що розмежування форм взаємодії має важливе як теоретичне, так і практичне значення. Багато слідчих не приділяють уваги цій обставині, тому, вважаємо, за доцільне роз'яснити суть цього розподілу. Справа у тому, що порушення процесуальних форм взаємодії може негативно вплинути на законність та обґрунтованість рішень, що приймаються, порушення ж організаційних форм може завдати шкоди процесу розслідування, але не тягне за собою процесуально-правових наслідків. Такої думки дотримуються багато вчених-процесуалістів: А.А. Чувільов, Р.С. Белкін, Ф. Ю. Бердичевський та інші. Розмежування процесуальних та організаційних форм взаємодії необхідно також і з інших поглядів. Від того, в якій формі проводиться взаємодія, залежить компетенція не лише слідчого, а й начальника міліції. При процесуальній формі взаємодії начальник міліції розглядається як суб'єкт кримінально-процесуальної взаємодії, тому письмові доручення й вказівки слідчого в кримінальній справі є для нього обов'язковими для виконання. Доручення і вказівки слідчого повинні адресуватися начальнику органу дізнання, хоча на практиці це викликає невдоволення останнього. Окремі начальники органів внутрішніх справ вважають, що слідчий підрозділ є структурним підрозділом ОВС і слідчий, будучи підлеглим начальника ОВС, не має права давати йому доручення та вказівки. Такі начальники ОВС не хочуть розуміти, що організаційна підлеглисть не охоплює процесуальних повноважень. Якщо ж взаємодія реалізується в організаційній формі, начальник міліції, як керівник органу внутрішніх справ, є організатором взаємодії і суб'єктом управління стосовно підлеглого слідчого.

Розглядається проблемне питання про ознайомлення слідчого з оперативними ма-

теріалами, необхідними йому для перевірки виконаних доручень. Звертається увага, що ознайомлення відбувається за умови нерозголошення джерел та способів отримання інформації.

З метою ефективнішої роботи після зупинення провадження у кримінальних справах про нерозкриті злочини, вважаємо за доцільне до частин 3 статті 114 КПК України внести доповнення такого змісту: «Слідчий має право безпосередньо ознайомитись з оперативними матеріалами, які відображають хід і результати виконання органом дізнання доручень слідчого, з попередженням його про нерозголошення джерел та способів їх отримання». У наказі МВС України від 25.11.1992 р. №745 в розділі 10 «Повноваження слідчого» передбачається його право знайомитись з оперативно - пошуковими та обліковими матеріалами органів дізнання, в наказі МВС України від 29.12.1995 р. №880 в розділі 9 «Повноваження дізнавача» передбачено право дізнавача знайомитись з оперативно-розшуковими та обліковими матеріалами органів дізнання. Залишилось лише внести відповідні зміни до чинного кримінально-процесуального законодавства.

З метою покращання ситуації, яка склалась у слідчих підрозділах стосовно взаємодії з органом дізнання, пропонується за рішенням керівника органу дізнання та слідчого підрозділу створювати слідчо-оперативні групи, для розкриття та розслідування тяжких злочинів, керівництво якими доручається слідчим або старшим слідчим. Для цього необхідно доповнити КПК України окремою статтею 119¹, яка б встановлювала підстави та порядок створення слідчо-оперативних груп та форми їхньої діяльності.

Взаємодія слідчого та органу дізнання має багато напрямів своєї діяльності і не може існувати без належної організації, дотримання законності, а також керівної ролі слідчого, який відповідає в кінцевому рахунку за весь хід досудового слідства.

У підрозділі 3.3 «Відновлення провадження у зупиненій кримінальній справі» звертається увага на недосконалість тих процесуальних норм, які регулюють відновлення попереднього розслідування, але вже не відповідають вимогам теорії і практики. З метою оптимізації попереднього розслідування пропонується надати можливість слідчим, дізнавачам проводити у зупиненій справі невідкладні слідчі дії без відновлення провадження, про що буде повідомлятися відповідний прокурор, тобто поширити інститут провадження слідчих дій частково на зупинені справи. Така невідкладність викликана можливістю втрати доказової інформації за тих чи інших обставин.

При вивченні роботи слідчих, дізнавачів у відновлених кримінальних справах, виявлено, що у більшості з них недостатньо приділяється увага перевірці причетності обвинуваченого, який розшукувався, або встановленої особи до інших злочинів. З цієї метою слідчий, дізнавач повинен зосередити увагу на названих особах. Така необхідність викликана розкриттям злочинів та об'єднанням кримінальних справ в одне провадження. Розглянуто також підстави закриття справ, в яких слідство зупинено.

Аналізуючи статтю 210 КПК України про відновлення слідства, необхідно чітко сформулювати диспозицію названої статті, в якій перелічити підстави, за якими відновлюється провадження у зупиненій кримінальній справі. На нашу думку, це:

Малютін І.А. Підстави та процесуальний порядок зупинення попереднього розслідування. - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09.- кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. - Національна академія внутрішніх справ України, Київ, 2000.

Дисертація присвячена процесуальним, організаційним проблемам інституту зупинення попереднього розслідування у кримінальному судочинстві. Визначено його місце, завдання і значення, необхідність збереження й тенденції подальшого розвитку.

У роботі розглядаються питання, пов'язані з поняттям, сутністю, підставами, умовами та процесуальним порядком зупинення попереднього розслідування. Проаналізовано з урахуванням сучасних поглядів, теоретичних концепцій кримінально-процесуального права, діючої Конституції, відомчих нормативних актів нові підходи до вирішення проблем, які не забезпечують вимог теорії та практики. Зокрема, запропоновано нову додаткову умову зупинення досудового слідства: вжиття слідчим, органом дізнання необхідних заходів для забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочинцем, на момент зупинення справи, за підставами де є наявність обвинуваченої особи. Також пропонується доповнити закон положенням про те, що довідка видається лікарем, який є спеціалістом в даній області захворювань і на лікуванні чи під наглядом якого знаходиться обвинувачений; передбачити в законодавчому порядку створення слідчо-оперативних груп та форми їхньої діяльності. Сформульовані й інші пропозиції щодо удосконалення чинного кримінально-процесуального законодавства та слідчо-судової практики, які мають відношення до даної проблеми.

Ключові слова: зупинення попереднього розслідування, тимчасова перерва, підстави зупинення, умови зупинення, обвинувачений.

Малютин И.А. Основания и процессуальный порядок приостановления предварительного расследования. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 - уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза. - Национальная академия внутренних дел Украины, Киев, 2000.

Диссертация посвящена процессуальным, организационным проблемам института приостановления предварительного расследования в уголовном судопроизводстве. Определено его место, задачи и значение, необходимость сохранения и тенденции дальнейшего развития.

В работе рассматриваются вопросы, которые связаны с понятием, сущностью, основаниями, условиями и процессуальным порядком приостановления предварительного расследования. Проанализированы с учетом современных теоретических концепций уголовно-процесуального права, действующей Конституции, ведомственных нормативных актов новые подходы к разрешению проблем, которые не обеспечивают требований теории и практики.

Українська юридична
академія

Інв. № 7887А

Исследована история возникновения и развития данного института, проанализировано уголовно-процессуальное законодательство некоторых зарубежных стран. Исходя из этого, на основании изученного материала и с учетом потребностей практики предложены изменения и дополнения в действующий уголовно-процессуальный кодекс Украины, а также разработан вариант главы "Приостановление предварительного расследования" в проект УПК Украины.

Предлагается предусмотреть в уголовно-процессуальном законодательстве возможность приостановления производства по уголовному делу в связи с временным тяжким заболеванием потерпевшего. Данное предложение вызвано тем, что в подобных случаях следователь вынужден сознательно идти на нарушение закона путем фальсификации заболевания обвиняемого либо вынесением постановления об объявлении не скрывающегося от следствия обвиняемого в розыск, чтобы формально приостановить досудебное следствие по предусмотренным в законе основаниям и таким образом сохранить сроки следствия. Также обосновывается потребность дополнить закон положением о том, что факт временного тяжкого заболевания обвиняемого должен подтверждаться справкой лечащего врача либо врача-специалиста по конкретным заболеваниям, наблюдающего больного.

Пересмотрен и расширен перечень условий приостановления досудебного следствия. Прежде всего, это принятие следователем, органом дознания необходимых мер по обеспечению возмещения вреда, причиненного преступлением, к моменту приостановления уголовного дела, по основаниям, где есть обвиняемый. Необходимость учета данного условия вызвана актуальностью и недостаточностью правовой регламентации в действующем уголовно-процессуальном законодательстве, что в конечном итоге противоречит положениям Конституции Украины в части защиты прав и интересов физических, юридических лиц, которым преступлением причинен вред. Утверждается, что если обвиняемый скрылся от органов следствия, то производство по уголовному делу должно приостанавливаться на протяжении первых двух месяцев срока следствия, если выполнены необходимые условия приостановления, необходимость принятия мер к сохранности доказательств по всем основаниям приостановления, что в настоящий момент не предусмотрено в УПК Украины.

Обосновывается необходимость закрепления в законе порядка создания следственно-оперативных групп и форм их деятельности с целью улучшения работы направленной на раскрытие преступлений, в том числе по приостановленным делам, целесообразность сосредоточения приостановленных уголовных дел о нераскрытых преступлениях у следователя, который бы занимался только делами этой категории.

Обращается внимание, что работа следственно-оперативных групп, даже если не удастся раскрыть конкретное тяжкое преступление, всегда положительно отражается на криминогенной ситуации в целом. Продолжая анализировать положительные стороны создания следственно-оперативной группы необходимо также не забывать, что многие тяжкие преступления, которые остаются нераскрытыми, совершаются устойчивыми

преступными группировками, поиск которых возможен благодаря проведению целенаправленных широкомасштабных операций.

Предложены законодательные новации о необходимости уведомления потерпевшего, гражданского истца, представителя потерпевшего, гражданского истца и иных, заинтересованных в деле лиц о приостановлении производства по уголовному делу по тому либо иному основанию с разъяснением его содержания, что позволит обеспечить право этих лиц на обжалование. С целью оптимизации и совершенствования предварительного расследования предлагается на законодательном уровне разрешить следователям, дознавателям проведение неотложных следственных действий без возобновления расследования по делу, с последующим уведомлением об этом прокурора.

Сформулированы другие предложения усовершенствования действующего уголовно-процессуального законодательства и следственно-судебной практики по данной проблеме.

Ключевые слова: приостановление предварительного расследования, временный перерыв, основания приостановления, условия приостановления, обвиняемый.

Malyutin I.A. The basis and procedural order of suspending the preliminary investigation. - Manuscript.

Dissertation for competition on law science candidate's degree on speciality 12.00.09 - criminal process, criminalistics, court examination. - National Academy of Internal Affairs of Ukraine, Kyiv, 2000.

The dissertation is dedicated to the procedural and organizational problems of the institute of suspending preliminary investigation in criminal proceeding. Its place, tasks, importance, necessity of preservation and tendencies of development are defined.

The problems connected with definition, essence, basis, conditions and procedural order of suspending preliminary investigation are considered in the work. Analyzed with taking into consideration the modern views, theoretical conceptions of criminal-procedural law, valid constitution, departmental law acts, new points of view in fulfilling tasks, which don't coincide with demands of theory and practice. In particular, the new additional condition of suspending preliminary investigation is suggested: the application of measures for compensation of damages caused by crime at the moment of suspending the criminal case; to complete the law with regulations about references signed by doctor who is a specialist in the area of diseases, under whose care the accused is stationed; to foresee in legislature the creation of investigative-operational groups and forms of their activities. The proposals of improving the valid criminal-procedural legislature and juridical practice concerning this problem are formulated.

Key words: suspending preliminary investigation, temporarily interruption, basis suspending, condition suspending, accused.

Підписано до друку 24.05.2000 р. Формат 60х90/16.
Ум. друк. арк 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100. Зам. 175.

м. Київ-150, вул. Червоноармійська, 57/3, к. 201.
Видавництво "Науковий світ"
201-70-11, 294-71-27